

Motion till riksdagen 2020/21:2806

av **Magnus Oscarsson m.fl. (KD)**

Hållbart fiske

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de för fisken viktigaste lekområdena ska stängas för fiske under hela lekperioderna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera regelförenklingsarbetet inom fiskerinäringen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten bör utredas att bilda fiskevårdsområden i sådana vatten där fritt handredskapsfiske nu råder, i syfte att utveckla fisketurism och annat småskaligt fiskeföretagande och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anpassa spårbarhet av fisk till europeisk procedur med spårbarhet av fångst och landning samt ett steg fram och ett steg bak i värdekedjan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att spårbarhetssystemen bör upprätthållas genom företagens egna affärssystem och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna att avveckla Havs- och vattenmyndigheten och införliva relevanta delar i Jordbruksverkets och Naturvårdsverkets uppdrag och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna att överföra vattenmyndigheternas verksamheter till Naturvårdsverket och Jordbruksverket och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vattenmyndigheternas verksamhet också ska inbegripa ett främjandeuppdrag gentemot de näringar de verkar för och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett tillfälligt stopp för trålfiske efter torsk i Östersjön och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att överföra ålfisketillstånd mellan generationer och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör motarbeta EU-kommissionens förslag om ett totalt ålfiskestopp i Östersjön, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Kristdemokraterna är pådrivande för en hållbar fiskeripolitik. Syftet är att havets resurser ska förvaltas långsiktigt och att människan ska kunna bedriva ett hållbart fiske som minimerar den negativa påverkan på havsmiljön. Samtidigt ska yrkesfiskares, fritidsfiskares och kustbefolkningens intressen beaktas. Kristdemokraterna vill ha levande skärgårdar med plats för boende, näringsidkande och turism. Fisk ska i första hand fångas för att tjäna som människoföda. Fisket ska vara långsiktigt hållbart och havsmiljön ska bevaras. Ett för stort fiskeuttag gynnar ingen, utan resulterar långsiktigt i att såväl fisken som fisket dör ut. Fiskeripolitiken hänger nära samman med havsmiljöpolitiken. Haven utgör känsliga ekosystem, där de olika arterna har viktiga roller. Om en art försvinner eller minskar kraftigt rubbas balansen i havens känsliga ekosystem.

På senare år har det skett en positiv utveckling av bestånden för de flesta arter. Samtidigt finns fortfarande problem för en del arter, exempelvis Östersjötorsken. Arbetet inom EU, där fiskeripolitiken i första hand utformas, behöver därför fortsätta med ett helhetsfokus på havet och fisket.

Hänsyn till känsliga områden

Genom att freda de viktigaste lekområdena gynnas yrkesfisket på sikt genom att fiskbestånden återhämtar sig snabbare. Undersökningar från USA indikerar att reservat där allt fiske är förbjudet fungerar som områden där fiskbestånden kan återhämta sig ostört, vilket senare bidrar till större fångster utanför de skyddade områdena. Studierna indikerar också att flera små reservat kan vara mycket effektiva. De för fisken viktigaste lekområdena bör därför stängas för allt fiske under hela lekperioderna. Det är viktigt att sådana reservat inrättas i samråd med fiskerinäringen och andra intressenter.

Regelförenklingar inom fiskenäringen

Den svenska fiskerinäringen lyder inte endast under ett regelverk, den lyder under många olika och ibland motstridiga regler. Ett synnerligen detaljerat regelverk på EU-nivå reglerar snart sagt det mesta av fiskeripolitiken. Härtill kommer nationell lagstiftning samt sist men inte minst ett antal myndigheters föreskrifter. Regelmassan upplevs som synnerligen tyngande av näringen. Bland de mer svårmotiverade reglerna är att fiskaren måste gissa fångstens storlek inom en marginal på tio procent innan den har vägts, annars straffas fiskaren.

På jordbruksområdet hände mycket positivt under alliansregeringen när det gällde regelförenkling. Fiskerinäringen har dock inte upplevt att detta har skett på liknande sätt för fisket, varken på nationell nivå eller inom EU. Arbetet med regelförenklingar måste

intensifieras även för fiskenäringen. Ett viktigt steg vore att, mot bakgrund av den reformerade EU-politiken, se över de svenska nationella regler som detaljreglerar fisket.

Spårbarhet för fisk

Det spårbarhetssystem för ursprung av fisk som livsmedelsprodukter är belagda med har i Sverige sedan det infördes 2019 kommit att bli en konkurrensnackdel gentemot omvärlden. Där övriga länder i Europa kräver spårbarhet av fångst och landning samt ett steg fram och ett steg bak i värdekedjan, kräver svensk tillämpning att information skall samlas in, registreras och flöda i realtid mellan alla aktörer i hela livsmedelskedjan, också för fisk som inte fångats eller landats i Sverige. Systemet är tungt dokumentmässigt, kräver it-konsultstöd och kostar för alla inblandade. Vid förlust av någon del i den stora datamängden väntar stora viten, trots att förlusterna skett i det nationella datasystemet hos HaV. Spårbarheten bör utföras på det sätt som görs i övriga länder i Europa och upprätthålls bäst genom företagens egna affärssystem vilket var fallet före 2019. Ansvarig myndighets uppgift begränsas då till en granskande roll.

Kristdemokraterna anser att konsumenterna har rätt att veta varifrån maten de äter kommer och hur fisken vuxit upp och var den fångats. Därför bör det införas en obligatorisk ursprungsmärkning av kött och fisk på restauranger, i storhushåll och inom livsmedelsindustrin. Ursprungsmärkningen måste bygga på en rimlig avvägning mellan dokumentationsdatatyngd och informationsbehov för att inte belasta företagen i distributionskedjan på ett sätt som hämmar vår konkurrenskraft.

Förändrad struktur för vattenrelaterade myndigheter

Sverige har många myndigheter. Ur ett förvaltnings- och skattebetalarperspektiv är det angeläget att hålla kostnadseffektivitet. Om en myndighet kan utföras i synergi med andra uppgifter annorlunda bör också strukturen för myndigheten kunna förändras.

År 2011 bildades Havs- och vattenmyndigheten som har säte i Göteborg. Myndigheten övertog vid skapandet uppgifter från det tidigare Fiskeriverket och Naturvårdsverket och ansvarar för hushållning av fiskeriresurser och miljömål för hav, sjöar och vattendrag.

Under myndighetens korta levnad har initiativ tagits som starkt bör ifrågasättas. Under 2013 ville myndigheten införa statlig skatt på enskilda avlopp trots att kommunerna utövar fullgod tillsyn över avlopp.

Under många år har myndigheten arbetat för att införa obligatoriska spårbarhetskrav inom fiskeriet och 2019 trädde det efter flera förseningar i kraft.

Myndighetens arbete har byggts på en övertolkning av förordning (EG) nr 1224/2009 om inrättande av ett system för att säkerställa att den gemensamma fiskeripolitiken följs. Inget annat land har infört ett obligatoriskt spårbarhetssystem. Några har infört frivilliga system.

Effekten har blivit att svenska fiskeriföretag har fått stora problem. Inom dagligvaruhandeln har vissa aktörer sett sig tvungna att helt avstå ifrån att sälja produkter som omfattas av systemet. Följden har blivit att konsumtionen styrt mot fisk fångad i tredjeland (framförallt Norge).

Kristdemokraterna anser att myndigheten bör avvecklas. Ett flertal verksamheter på Havs- och vattenmyndigheten lämpar sig väl på Statens jordbruksverk och Naturvårds-

verket. Frågor om badplatser och vatten, arter och livsmiljöer är exempel på uppdrag som renodlat kan utföras på Naturvårdsverket i synergi med andra uppgifter som utförs där. Grönt näringsrelaterade verksamheter som fiske och handel, vattenkraft och arbete i vatten samt planering förvaltning och samverkan är verksamhetsområden som i bättre utsträckning bör utföras på Statens jordbruksverk där andra relaterade gröna näringar också bearbetas av myndigheten.

För Vattenmyndigheterna, belägna på fem länsstyrelser med uppdrag av regeringen att genomföra EU:s vattendirektiv, bör det utredas möjligheten att överföra deras verksamheter till Naturvårdsverket och Jordbruksverket. I de relaterade uppdragen bör införas ett främjandeuppdrag gentemot de näringar som verkar inom hav och vatten. Främjandeuppdraget bör förtydliga att verksamheten inte bara ska kontrollera att regler följs, utan att de även ska göra det lättare för och stödja företagen.

Fisketurism

Kommersiell fiskeriverksamhet med stöd av allemansrätten har blivit ett vanligare fenomen i områden med fritt handredskapsfiske. Detta skapar konflikter med enskilda vattenägare och minskar incitamenten för fiskevårdsåtgärder. Möjligheterna bör därför utredas att, i syfte att utveckla fisketurism och annat småskaligt fiskeföretagande, bilda fiskevårdsområden i sådana vatten där fritt handredskapsfiske nu råder.

Torskfisket i Östersjön

Kristdemokraterna anser att beslut om fiskekvoter ska grundas på vetenskapliga rekommendationer. Vid osäkerhet ska försiktighetsprincipen råda. Torsken i Östersjön är i nuläget starkt hotad och det behövs troligtvis ett tillfälligt stopp för trålfiske efter torsk i Östersjön. Yrkesfisket i skärgården hotas idag av brist på torsk och av en stor sälpopulation. Torskbeståndet riskerar att kollapsa vilken dag som helst. Utvecklingen av mer selektiva fångstredskap behöver fortsätta, samtidigt som predationen från säl måste minska.

Ålfisket

Sedan 1980-talet har ålfångsterna i Sverige sjunkit kraftigt. Flera faktorer samverkar sannolikt till denna utveckling, däribland turbiner i vattenkraftverk, miljögifter, klimatförändringar, ökad predation från skarv och säl samt fiske i de länder som ålen passerar på sin vandring till svenska vatten. Sedan den 1 maj 2007 råder generellt förbud att fiska ål. Endast den som har särskilt tillstånd från Havs- och vattenmyndigheten får fiska ål. För att få tillstånd att fiska ål måste man tidigare ha haft ett sådant tillstånd. Vissa sötvatten i Sverige är undantagna från förbudet och där är det alltså möjligt för fritidsfiskare att fiska ål. Till följd av de strängare reglerna har antalet ålfiskare reducerats kraftigt. Även fångstmängderna har halverats under samma tid.

I och med att endast den som redan har tillstånd kan få tillstånd blir konsekvensen att ålfiske som näringsutövning gradvis fasas ut i Sverige. Därigenom försvinner samtidigt den unika kultur och den yrkeskunskap som finns bevarad i ålfisket. De sociala effekterna blir påtagligt negativa, i synnerhet i de delar av landet där ålfisket är en viktig

del i kulturen. Endast den som nyttjat sitt tillstånd föregående år får det förnyat, vilket gör att yrkeskåren successivt uttraderas.

Ålfisket är en känslig balansgång mellan att bevara både ålen, ålfisket och den kultur och kunskapstradition som är förknippad med dessa. Mängden legalt fångad ål har sjunkit till en låg nivå, och målet i nuvarande förvaltningsplan om att reducera fiskets fångst konstateras vara uppnått. Den starkt restriktiva fiskeripolicyn för ål måste fortsätta under tämligen lång tid. Mot bakgrund av ovanstående är det motiverat att öppna upp för möjligheten att överföra ålfisketillstånd mellan generationer.

En konsekvens av Kristdemokraternas uppfattning blir att vi också tillbakavisar EU-kommissionens förslag om ett totalt ålfiskestopp i Östersjön. Sveriges regering bör motätta sig förslaget.

Eftersom vattenkraftverk är den största orsaken till åldöd behöver arbetet intensifieras med att minska dödligheten vid passage av vattenkraftverk. Jakten på de betydande ål-predatorerna skarv och säl bör också utökas. En större undersökning under ledning av Sveriges lantbruksuniversitet som publicerades 2017 fann att säl och skarv åt lika mycket som det kustnära fisket hade kapacitet att fiska upp. Deras slutsats var att sälarnas och skarvens negativa effekter på fiskbestånden står i sådan omfattning att de behöver beaktas i fiskeriförvaltningen.

Magnus Oscarsson (KD)

Camilla Brodin (KD)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Magnus Jacobsson (KD)

Larry Söder (KD)